

EU:n asetusten vakiintuneet sanayhtymät

Sanasto ja kontrastiivinen analyysi

Sanni Rahikkala

Pro gradu -tutkielma

Monikielisen käännösviestinnän tutkinto-ohjelma, Ranska

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Toukokuu 2026

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä

Pro gradu -tutkielma

Monikielinen käännösviestintä, Ranska

Sanni Rahikkala

Säädöstekstien vakiintuneiden sanayhtymien sanasto ja kontrastiivinen analyysi

Sivumäärät: 40 sivua, 5 liitesivua

Tutkielman aiheena on Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston asetuksissa esiintyvistä vakiintuneista sanayhtymistä koostuva sanasto englannin, ranskan ja suomen kielillä sekä niihin liittyvä kontrastiivinen analyysi. Sanastossa on 39 vakiintunutta sanayhtymää, jotka on kerätty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksista (EU) 2024/1735, (EU) 2024/1991 ja (EU) 2024/2594, ja kontrastiivisessa analyysissä 8 vakiintunutta sanayhtymää. Tutkielman tarkoituksena oli koota yhteen asetuksissa esiintyviä vakiintuneita sanayhtymiä ja havainnollistaa kielten välisiä lingvistisiä eroja kontrastiivisen analyysin avulla. Kontrastiivisen analyysin kannalta oleellisille vakiintuneille sanayhtymille annetaan myös lause-esimerkit. Tämän tutkielman sanaston kohderyhmänä ovat kaikki kääntäjäopiskelijat, joilla ei ole käytössään yhtä paljon lähteitä kuin EU-kääntäjillä.

Tutkielman teoreettisena viitekehyksenä hyödynnetään yleisen terminologian käsitteitä ja menetelmiä, joita sovelletaan fraseologiaan. Tämän lisäksi tutkielmassa käsitellään säädöskielen kääntämiseen ja sanaston laatimiseen vaikuttavia tekijöitä. Rajallisen ajan ja resurssien takia kontrastiivisen analyysin tavoitteena on havainnollistaa monikielisen fraseologisen työn haasteita, eikä raportoida kattavia kontrastiivisia tuloksia.

Kontrastiivisen analyysin perusteella voidaan todeta, että samaa asiaa ilmaistaan eri kielisissä vakiintuneissa sanayhtymissä eri tavoilla, ja varsinkin suomenkielisissä sanayhtymissä esiintyy epäkieliopillisia piirteitä. Vakiintuneissa sanayhtymissä ei esiintynyt EU:n säädöskielen konventioiden mukaisesti kulttuurisidonnaisia piirteitä tai adaptaatiota muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta.

Avainsanat: erikoiskieli, EU, fraseologia, sanasto, terminologia, vakiintuneet sanayhtymät

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	EU-tekstit	6
2.1	Yleiskieli ja erikoiskieli	6
2.2	Säädöstekstien kääntäminen	7
2.3	EU:n säädöstekstit	9
2.4	Säädöstekstien rakenne	9
3	Terminologiaa, fraseologiaa ja kontrastiivista analyysia	13
3.1	Yleinen terminologian teoria	13
3.2	Fraseologia ja kontrastiivinen fraseologia	14
4	Sanaston laatiminen	17
5	Aineisto ja menetelmät	19
5.1	Tutkielman aineisto	19
5.2	Sanastotyön kulku ja haasteet	19
6	Sanasto	22
6.1	Monikielinen sanasto	22
7	Analyysi	29
7.1	Vakiintuneiden sanayhtymien kontrastiivinen analyysi	29
7.2	Valitut esimerkit	29
8	Yhteenveto	35
	Lähteet	37
	Liitteet	41
	Liite 1. Résumé en français	41

1 Johdanto

Tämän tutkielman tarkoituksena on tarkastella Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston asetuksissa esiintyviä vakiintuneita sanayhtymiä englanniksi, ranskaksi ja suomeksi. Ajatus tällaisen tutkielman tekemiseen heräsi EU-kääntämisen opinnoissa, joissa tiedonhaku osoittautui hankalaksi. Säädösteksteissä vakiintuneille sanayhtymille on kaikilla kielillä omat vastineensa, eikä niitä löydy oikeastaan muualta kuin muista julkaistuista säädösteksteistä. Tämä oli toinen syy sille, miksi halusin koota niissä esiintyviä vakiintuneita sanayhtymiä samaan paikkaan. Tämän tutkielman sanaston kohderyhmänä ovat kaikki kääntäjäopiskelijat, joilla ei ole käytössään yhtä paljon lähteitä kuin EU-kääntäjillä.

Tutkielman aineistoon valikoitui 39 vakiintunutta sanayhtymää vuonna 2024 julkaistuista Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston asetuksista. Kaikki asetukset ovat löydettävissä EUR-Lex-sivustolta, jossa niitä on mahdollista tarkastella useammalla kielellä samaan aikaan. Tällaisesta toiminnosta oli hyötyä vastineiden löytämisessä, koska niiden paikka vaihteli kielestä toiseen. Toisin sanoen eri kielisiä asetuksia oli mahdollista tarkastella rinnakkain *Monikielinen näyttö* -toiminnolla, jolloin vastineiden etsimisessä säästi aikaa. EUR-Lex on verkkosivusto, josta löytyy tietoa EU:n lainsäädännöstä ja oikeudesta kaikilla unionin virallisilla kielillä (EUR-Lex 2025). Valituista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksista kerättiin vakiintuneita sanayhtymiä, joista koottiin kolmikielinen sanasto. Tutkielman teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään yleistä terminologian teoriaa ja fraseologiaa, sillä yleinen terminologian teoria ei ole suoraan kytköksissä valitsemaani näkökulmaan.

Sunnarin (2006) mukaan EU:n kielipolitiikkaa perustellaan sillä, että muista kansainvälisistä järjestöistä poiketen EU:ssa säädetään lakeja, jotka vaikuttavat suoraan kaikkiin jäsenvaltioihin ja niiden kansalaisiin. Käännettävien asiakirjojen määrä on lisääntynyt huomattavasti aina sitä mukaa, kun uusia maita on liittynyt mukaan Euroopan unioniin. Neuvoston pääsihteeristön käännöspalvelussa käännetään vuosittain n. 1,3 miljoonaa (Neuvoston pääsihteeristö 2026) ja Euroopan parlamentissa yli 2 miljoonaa sivua (Euroopan parlamentti 2023). Koska kaikkien jäsenvaltioiden viralliset kielet ovat tasa-arvoisessa asemassa, kaikki alkuperäiset asiakirjat nimetään pohjateksteiksi. Asiakirjojen erikielisiä versioita kutsutaan puolestaan virallisesti toisinnoiksi eli nekin ovat keskenään tasavertaisia. (Sunnari 2006.) Tässä tutkielmassa virallisista toisinnoista käytetään kieliversio-sanaa.

Jotta voidaan varmistua siitä, että käännösten laatu pysyy korkeana, kääntäjillä on käytössään monia erilaisia käännöstyökaluja (Euroopan komissio 2014). Näistä käännöstyökaluista osa on pelkästään EU-kääntäjien, mutta osa myös ulkopuolisten käytössä. EU-kääntämisen opinnoissa hyödylliseksi lähteeksi osoittautui ennen kaikkea IATE eli ”Euroopan unionin toimielinten yhteinen termitietokanta”, jossa termeille on annettu myös luotettavuusarvo ja jota päivitetään säännöllisesti (IATE 2026). Säädöstekstit sisältävät kuitenkin paljon vakiintuneita ilmauksia, jotka toistuvat säädöstekstistä toiseen. Koska kääntäjäopiskelijoilla ei ole EU-kääntäjien tapaan käytössään tällaisia ilmauksia sisältäviä käännösmuisteja, opiskelijoiden tulee hyödyntää tiedonhaussa muita EU-tekstejä. Tässä tutkielmassa on tarkoitus vastata tähän ongelmaan kokoamalla yhteen asetuksissa esiintyviä vakiintuneita ilmauksia, jotta niitä olisi helppo tarkastella samasta paikasta.

Luvussa 2 käsitellään EU-tekstejä yleisesti sekä niihin liittyvää erikoiskieltä. Samassa luvussa pohditaan myös, millaisia asioita EU-tekstien kääntämisessä tulee ottaa huomioon. Tämän lisäksi luvussa 2 tarkastellaan säädöstekstejä ja niiden rakennetta. Luvussa 3 paneudutaan tarkemmin yleiseen terminologian teoriaan, fraseologiaan ja kontrastiiviseen analyysiin. Luvussa 4 kerrotaan sanaston laatimisesta. Luvussa 5 esitellään tämän tutkielman aineisto ja menetelmät. Lukuun 6 on koottu vakiintuneista sanayhtymistä koostuva kolmikielinen sanasto. Luvussa 7 valittuja sanayhtymiä analysoidaan kontrastiivisen analyysin avulla. Valituille sanayhtymille annetaan myös havainnollistavia lause-esimerkkejä. Lopuksi laaditaan yhteenveto.

2 EU-tekstit

Tässä luvussa tarkastellaan tarkemmin EU-tekstien kääntämistä sekä niihin liittyvää erikoiskieltä. Näiden lisäksi luvussa paneudutaan tarkemmin erilaisiin säädösteksteihin, niiden rakenteeseen ja siihen, millaisia asioita EU-tekstien kääntämisessä tulee ottaa huomioon.

2.1 Yleiskieli ja erikoiskieli

Yleiskielellä tarkoitetaan sellaista kieltä, jota kaikki saman kielialueen ihmiset ymmärtävät riippumatta siitä, millä murrealueella asuu. Yleiskieli noudattaa siis tarkasti erilaisia kielioppisääntöjä, joista toiset voivat olla tarkemmin määriteltyjä kuin toiset. Erikoiskieli noudattaa rakenteeltaan yleiskieltä, mutta siinä käytetään paljon tietyn alan erikoissanastoa ja hankalia lauserakenteita, joita voi olla hankala ymmärtää. (Kotimaisten kielten keskus s.d.) Toisin sanoen kaikki ymmärtävät yleiskieltä, mutta eivät erikoiskieltä. Erikoiskielen termit ovat ”tarkasti määriteltyjä käsitteitä, joiden sisältöön termin käyttöyhteys ei vaikuta” (Suomalainen 2002). Sisältöään yksiselitteisiä termejä tarvitaan, jotta kaikki samalla alalla työskentelevät ihmiset voivat ymmärtää toisiaan. Yleiskielen termien perusmerkityksellä on usein myös käyttöyhteyden mukaan erilaisia lisämerkityksiä (Suomalainen 2002, Nuopponen 1999). Yleiskieli ja erikoiskielet elävät koko ajan vuorovaikutuksessa keskenään, joten termit liikkuvat jatkuvasti yleiskielestä erikoiskieleen ja toisin päin (Nuopponen 1999). On kuitenkin hyvä muistaa, että erikoiskieli sisältää termien lisäksi myös kollokaatioita eli sellaisia sanoja, jotka esiintyvät yleensä yhdessä. Kollokaatioiden lisäksi erikoiskieliset tekstit noudattavat tekstilajille tyypillistä rakennetta. (Bowker & Pearson 2002.) Mattila (2002) huomauttaa, että yhdyssanat, sanaliitot ja lainasanat ovat tyypillisiä nimenomaan oikeuskielelle, josta lainasanat ovat tulleet suomenkieliseen oikeuskieleen juuri EU:n lainsäädännöstä.

Lainsäädännöllisissä teksteissä käytettävää erikoiskieltä voidaan kutsua myös oikeuskieleksi. Kielitoimiston sanakirjan (2024) mukaan oikeuskielellä tarkoitetaan ”juridisissa yhteyksissä (mm. lainsäädännössä, tuomioistuimissa, hallinnossa ja oikeustieteessä) käytettävää kieltä”. Oikeuskieltä voidaan kutsua myös juridiseksi kieleksi, lakikieleksi tai säädöskieleksi. EU-lainsäädännössä käytettävä kieli siis ”edustaa säädöskieltä, joka on oikeustieteen alaan kuuluvaa erikoiskieltä”. (Westerlund 2020: 66.) Oikeuskielen edellytetään olevan lähtökohtaisesti kirjallista, täsmällistä ja tarkkaa. Tämän lisäksi termejä tulee käyttää johdonmukaisesti, kaavamaisesti ja systemaattisesti. (Mattila 2002.) Oikeuskieli sisältää myös paljon tautologiaa eli ”saman asian tarpeetonta toistamista” (Kielitoimiston sanakirja 2024), johon kuuluvat myös

juridiset pronominit (Mattila 2002). Juridisten pronominiin käyttöä pyritään kuitenkin välttämään, sillä se vaikuttaa kielen luonnollisuuteen (Mattila 2002).

2.2 Säädöstekstien kääntäminen

Säädösteksteissä käytetään suurimmaksi osaksi erikoiskieltä, jossa esiintyy paljon vaikeaselkoisia lauserakenteita. Suomen liittyessä EU:hun vuonna 1995 joutui se vähitellen opettelemaan alusta alkaen virallisemmän ja monikielisemmän kulttuurin lähtökohdat ja periaatteet (Koskinen 2006). EU:n monikielinen ja -kulttuurinen luonne pakotti jäsenvaltiot omaksumaan uuden lainsäädännöllisen kielivariantin, jossa on omia vakiintuneita ilmauksia, rakenteita ja sanoja (Koskinen 2000). On kuitenkin ymmärrettävä, että EU-lainsäädännölle ei ollut liittymisen aikaan minkäänlaista vertailukohtaa, joten kääntäjillä ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin noudattaa käännöstoiminnan sääntöjä, toimintaohjeita ja termipankkeja, erityisesti IATEn edeltäjää Eurodicautomia. Tämän lisäksi käännöstyötä oli mittavasti ja sen oli tapahduttava nopeasti (Westerlund 2020.)

Suurimmat kääntämiseen liittyvät ongelmat painottuivat ennen jäsenyyttä vakiintuneisiin käännösstrategioihin, joissa alkutekstin muotoilu ja rakenne vaikuttivat sellaisinaan myös käännökseen. Koska käännettävää materiaalia tuli koko ajan enemmän ja kääntämiseen liittyvistä asioista tuli päästä yhteisymmärrykseen muiden EU-kääntäjien kanssa, oli vakiintuneita käännösstrategioita hankala lähteä enää muuttamaan. (Koskinen 2006.) EU:n asiakirjat ovat vaikeaselkoisia myös siitä syystä, että jäsenvaltiot edustavat montaa eri oikeusjärjestelmää, ja ”jokainen uusi jäsenvaltio tuo mukanaan -- oman oikeuskielensä, hallintokulttuurinsa ja kirjallisen ilmaisutapansa” (Sajavaara 2006: 33), jotka vaikuttavat siis omalta osaltaan eurokieleen. Tästä syystä säädösteksteissä käytettävä oikeuskieli eroaakin jäsenvaltioiden kansallisesta oikeuskielestä (Serachini 2021). Vihosen (2006) mukaan EU-tekstien selkeyttä ja ymmärrettävyyttä hankaloittavat myös termikimput, sanontatavat ja sanamuodot, joita kierrätetään EU-käännöksissä. Suomenkielisissä säädösteksteissä pyrittiin kaiken lisäksi välttämään vierasperäisiä ilmaisuja ja -rakenteita (Knif-Kiviniemi, Mäkinen, Trentecuisse & Kalliolevo 2007). Säädösteksteissä tulee siis huomioida sekä muodollinen että sisällöllinen yhdenmukaisuus. Muodollisella yhdenmukaisuudella tarkoitetaan johdonmukaista termien käyttöä ja sisällöllisellä yhdenmukaisuudella puolestaan säädöksen loogisuutta. (Euroopan unioni 2015.)

Lähtöteksti vaikuttaa siis vahvasti kieliversioissa käytettäviin konventioihin ja vakiintuneita sanayhtymiä käytetään usein epäjohdonmukaisesti (Serachini 2021). Koska säädöstekstien tuli

olla sovellettavissa kaikissa jäsenvaltioissa ja olla keskenään samanarvoisessa asemassa, ei kieliversioissa saanut olla kulttuurisidonnaisia piirteitä tai adaptaatiota. Tästä syystä kaikkien kieliversioiden rakenne haluttiin pitää myös samana, jotta säädöstekstin viestikin säilyisi samanlaisena. (Koskinen 2000.) Säädöstekstit sisältävät myös paljon kielen täsmällisyyttä heikentäviä semanttisesti avoimia ilmauksia, sillä ”oikeus sääntelee monimuotoisten tapahtumien yhteisiä piirteitä” (Mattila 2002: 95). Koska säädösteksteissä painotetaan fraseologisen rakenteen merkitystä, kielen luonnollisuus heikkenee (Serachini 2021). Toisin sanoen suomenkielisten säädöstekstien kielenkäyttö on epätyypillistä ja epäkieliopillista. Säädöstekstien kääntämisestä hankaloitti EU-jäsenyyden alkuaikoina myös ns. pistesääntö, joka tarkoitti sitä, että virkkeiden määrän piti olla kaikissa kieliversioissa sama eli ”virkkeeseen on --täytynyt joka kielellä sisällyttää sama asiamäärä”. Kaikilla kielillä ei kuitenkaan ole samanlaisia mahdollisuuksia liittää asioita toisiinsa ilman sivulauseita tai uutta virkettä. (Piehl 2003.) EU-kielen oppaassa (2007: 42) todetaan kuitenkin, ”ettei virke tarkoita samaa kuin lause - eli lausejakoa voidaan muokata”, ja tarvittaessa käyttää puolipistettä. Virkkeitä ei kuitenkaan voi pilkkoa miten sattuu, vaan niiden tulee säilyä luonnollisina ja ymmärrettävinä (Euroopan unioni 2015). On kuitenkin huomioitava, että EU-tekstien kääntämiseen liittyviä ohjeita on vuosien aikana muutettu ja päivitetty. Tärkeintä on, että kaikki ilmaistaan mahdollisimman neutraalisti säädösten johtolauseita lukuun ottamatta (Mattila 2002).

EU-tekstien vaikeaselkoinen kieli saattaa joissain tapauksissa olla myös tarkoituksellista, sillä valmista säädöstekstiä edeltää aina pitkät neuvottelut ja kompromissit, jotta päästään edes jonkinlaiseen yhteiseen päätökseen (Sajavaara 2006). Kielten väliset erot tuovat kääntämiseen myös omat haasteensa, sillä ”periaatetta, jonka mukaan kukin ilmaisu tai termi tarkoittaisi täsmälleen samaa asiaa” (Rossi 1999: 106) ei ole aina helppo noudattaa. Tästä syystä EU-kieleen onkin syntynyt legaalimääritelmiä ja uudissanoja, joiden avulla varmistetaan, että ne viittaavat samaan asiaan kaikilla unionin virallisilla kielillä (Rossi 1999). Legaalimääritelmällä tarkoitetaan sitä, että säädöksen keskeisille termeille annetaan yksiselitteinen määritelmä, jotta varmistetaan termin yksikäsitteisyydestä. Tällaisia määritelmiä ja uudissanoja ei kuitenkaan voida soveltaa erilaisten teknisten ilmaisujen vakiintuneisiin vastineisiin, jos ”todella on kyse termin tarkoittamasta asiasta” (Rossi 1999: 107). Tällä pyritään parantamaan EU-teksteissä käytettävän kielen selkeyttä ja ymmärrettävyyttä, mutta samaan aikaan myös välttämään ”keinotekoisien sanaston käyttöä” (Rossi 1999: 107). Oikeuskielessä määritelmien käyttö on olennaista nimenomaan väärinkäsityksien välttämiseksi, sillä oikeusjärjestelmät eroavat syvärakenteeltaan toisistaan. Tästä syystä juridisia tekstejä käännettäessä on usein turvaututtava lähivastineisiin.

(Mattila 2002.) Oikeusjärjestelmien väliset erot vaikuttavat myös termien määrittelemisen tärkeyteen (Mattila 2002).

2.3 EU:n säädöstekstit

EU:n säädöstekstejä ovat asetukset, direktiivit, päätökset, suositukset, lausunnot, delegoidut säädökset ja täytäntöönpanosäädökset (Satuli 2020, Euroopan komissio s.d.). Asetukset, direktiivit, päätökset, suositukset ja lausunnot ovat ”lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä säädöksiä”, delegoidut säädökset ja täytäntöönpanosäädökset eivät (Euroopan komissio s.d.). Delegoidut säädökset ja täytäntöönpanosäädökset voidaan laatia erityissääntöjen mukaisesti sen jälkeen, kun niiden laatimiseen on annettu valtuudet lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävässä säädöksessä (Euroopan komissio s.d.).

Säädösteksteistä sitovia ovat asetukset, direktiivit ja päätökset, ja ei-sitovia suositukset ja lausunnot (Satuli 2020). EU:n säädösteksteillä on kuitenkin oma lainsäädännöllinen hierarkiansa, joka jäsenmaiden tulee ottaa huomioon. Asetukset ovat kaikilta osiltaan sitovia säädöksiä eli niitä tulee noudattaa sellaisenaan kaikissa jäsenmaissa (Satuli 2020). Direktiivit ovat puolestaan sellaisia sitovia säädöksiä, jotka on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä määräajassa, mutta jäsenvaltiot saavat päättää, millä tavalla ne pannaan täytäntöön (Euroopan komissio s.d., Knif-Kiviniemi, Mäkinen, Trentecuisse & Kalliolevo 2007). Toisin sanoen direktiiveissä ”määritellään vähimmäistavoitteet, jotka EU-maiden on täytettävä” (Satuli 2020: 51). Päätökset eroavat asetuksista ja direktiiveistä siten, että ne voivat velvoittaa tiettyä vastaanottajaa, kuten tiettyä EU-maata, ja niitä tulee soveltaa sellaisenaan (Satuli 2020, Euroopan komissio s.d.). Suositukset ja lausunnot ovat ei-sitovia säädöstekstejä, joiden noudattamatta jättämisestä ei seuraa oikeudellisia seurauksia (Euroopan komissio s.d.).

2.4 Säädöstekstien rakenne

Säädöstekstien selkeyteen ja täsmällisyyteen vaikuttaa sana- ja lausevalintojen lisäksi myös säädöstekstien rakenne. Tätä varten Euroopan unioni on laatinut yhtenäisen esitystavan ja lainsäädäntötekniikkaa koskevat periaatteet, joita kaikkien säädöstekstien laatimiseen osallistuvien tulee noudattaa (Euroopan unioni 2015). Euroopan unionissa säädöstekstien laatimiseen osallistuvat Euroopan parlamentti, Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan komissio. Yhtenäistä esitystapaa ja sovittuja periaatteita noudattamalla varmistutaan myös lainsäädännön ymmärrettävyydestä ja sen soveltamisesta, jotta säädöstekstien kohderyhmät ymmärtävät, miten heidän

tulee toimia (Euroopan unioni 2015). Kieliversioiden samankaltainen rakenne vaikuttaa yhtä lailla säädöstekstien visuaalisuuteen, sillä ” -- kappaleiden lukumäärän on vastattava, ja otsikot ja alaotsikot on sijoitettava samaan paikkaan kuin alkuperäisessä tekstissä” (Koskinen 2000: 55). Muotovaatimukset ja tiettyjen sanojen käyttö vaikuttavat myös oikeustoimen luotettavuuden todentamiseen. Ilman niitä asiakirja ei välttämättä ole lainvoimainen. (Mattila 2002.)

Säädöstekstien laadinnassa noudatetaan vakiorakennetta, joka koostuu neljästä osasta (Euroopan unioni 2015). Nämä osat ovat nimi, johdanto-osa, artiklaosa ja mahdolliset liitteet. Nimi tarkoittaa ”säädöksen alussa ilmoitettuja tietoja, jotka erottavat sen muista säädöksistä” (Euroopan unioni 2015: 24). Säädöksen nimestä on selvittävä selkeästi, keille säädös on tarkoitettu ja mitä säädös sisältää. Säädöksen nimen tulee olla ”eri kuin muilla voimassa olevilla säädöksillä” (Euroopan unioni 2015: 25). Tämä sääntö koskee kuitenkin vain uusia säädöksiä. Jos säädöksen tarkoituksena on muuttaa aiemmin julkaistuja säännöksiä, uuden säädöksen nimessä on mainittava kaikkien muutettujen säännösten numerot. Kaikilla säädöksillä on olemassa myös lyhytnimet eli koodit, jotka muodostuvat kirjaimista ja numeroista (Euroopan unioni 2015). Lyhytnimellä viittaaminen vaikuttaa kuitenkin säädöstekstien yhdenmukaisuuteen ja täsmällisyyteen, joten sen käyttöä tulee harkita. Säädöstekstien nimeämisessä käytetään tiettyä rakennetta ja järjestystä: 1) säädöksen antaneen toimielimen tai toimielinten nimi/nimet, 2) säädöstyyppi, 3) asianomaisen alan lyhenne, vuosi ja säädöksen järjestysnumero, 4) allekirjoituspäivä tai hyväksymispäivä sekä 5) säädöksen kohde tiiviissä muodossa (Euroopan unioni 2015: 26). Suomenkielisissä kieliversioissa säädöksen kohde ilmoitetaan yleensä elatiivimuodossa.

Johdanto-osa kattaa puolestaan kaiken sen, mitä löytyy säädöksen nimen ja artiklaosan välistä eli viitteet, johdanto-osan kappaleet ja juhlalliset sanonnat (Euroopan unioni 2015). Johdanto-osan viitteissä ilmaistaan säädöksen oikeusperusta eli ”määräys, jossa annetaan toimivalta kyseisen säädöksen hyväksymiseen” (Euroopan unioni 2015: 26) ja selostetaan menettelyn päävaiheet. Kaikilla viitteillä on omat vakioimuotonsa kaikissa säädösteksteissä. Viitteissä viitataan aina ensin siihen perussopimukseen, joka toimii kyseisen säädöksen yleisenä perustana (Euroopan unioni 2015). Jos säädöksen perustana toimii useampia perussopimuksia, ne ilmoitetaan aina samassa järjestyksessä: ”Euroopan unionista tehty sopimus, Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus, Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus” (Euroopan unioni 2026c: 35). Päätösten kohdetta, ehtoja ja asiasisältöä koskevat määräykset on erotettava selvästi oikeusperustasta (Euroopan unioni 2015). Johdannon vakioimuoto toimii yksinkertaisesti niin, että ”johdannon ensimmäisen virkkeen sisään tulee itsenäisiä virkkeitä” (Piehl 2003). Suomen-

ja ranskankielisissä säädösteksteissä viitteet aloitetaan pienellä kirjaimella, ja ne loppuvat pilkkuun (Euroopan unioni 2026a; 2026c). Englanninkielisissä säädösteksteissä viitteet alkavat kuitenkin isolla kirjaimella, mutta päättyvät pilkkuun (Euroopan unioni 2026b).

Johdanto-osan kappaleet sijoittuvat säädösteksteissä viitteiden ja artiklaosan väliin, ja niissä esitetään perustelut (Euroopan unioni 2015). Kaikki perustelut alkavat vakiintuneella sanayhtymällä 'sekä katsoo seuraavaa' tai 'sekä katsovat seuraavaa', joita seuraa "yhdestä tai useammasta täydellisestä virkkeestä muodostettuja numeroituja kappaleita" (Euroopan unioni 2015: 31). Kaikki kappaleet alkavat isolla alkukirjaimella ja päättyvät pisteeseen johdanto-osan viimeistä kappaletta lukuun ottamatta. Jos kappaleita on vain yksi, ei sitä tarvitse numeroida (Euroopan unioni 2015.) Johdanto-osan kappaleita laadittaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei niitä käsitetä sitoviksi säännöksiksi. Kaikki artiklaosan keskeiset säännökset tulee perustella, jotta voidaan selvittää, "kuinka toimielin on käyttänyt toimivaltaansa laatiessaan säännöksen, ja antaa riita-asian osapuolille mahdollisuus puolustaa oikeuksiaan sekä Euroopan unionin tuomioistuimelle mahdollisuus harjoittaa valvontaa" (Euroopan unioni 2015: 31). Johdanto-osan kappaleiden tulee koostua todellisista perusteluista eli niissä ei voi vain kertoa, mitä säädös koskee tai toistaa "voimassa olevaa lainsäädäntöä" (Euroopan unioni 2015: 38).

Artiklaosa on puolestaan "säädöksen normatiivinen osa", joka koostuu artikloista (Euroopan unioni 2015: 24). Säädöksen normatiiviseen osaan kuuluvat artiklat ryhmitellään "osiin, osastoihin, lukuihin ja jaksoihin" (Euroopan unioni 2015: 24). Normatiivista osaa seuraavat mahdolliset liitteet. Koska artiklaosan säännösten tulee olla normatiivisia, niissä ei saa olla mitään ylimääräistä. (Euroopan unioni 2015.) Tarpeellisia tietoja ovat säännösten lisäksi niiden "ymmärtämiseksi ja soveltamiseksi tarpeelliset tiedot" eli toisin sanoen säännöksen soveltamisala ja määritelmät (Euroopan unioni 2015: 38). Joissakin tapauksissa kyseisen säädöksen kohde ja soveltamisala tulee määritellä jo säädöksen alussa esiintyvässä artiklassa. Säädöksen kohteella tarkoitetaan sitä asiaa, "jota säädös koskee" ja soveltamisalalla puolestaan kaikkia tilanteita ja henkilöitä, "joihin säädöstä sovelletaan" (Euroopan unioni 2015: 40). Normatiivisissa artikloissa voi kuitenkin antaa myös sellaista tietoa, jota ei olisi pituuden vuoksi voitu mainita säädöksen nimessä. Tässä tilanteessa on kuitenkin pidettävä huoli siitä, että kyseiset tiedot koskevat nimenomaan säädöksen soveltamisalassa määriteltyjä asioita. (Euroopan unioni 2015.) Kaikkia säädöksessä esiintyviä termejä tulisi käyttää sen yleis- tai erikoiskielisessä merkityksessä kaikkialla säädöksessä. Jos jotain termiä halutaan kuitenkin käyttää sen laajemmassa tai

kapeammassa merkityksessä, tulisi termi määritellä jo säädöksen alussa olevassa artiklassa (Euroopan unioni 2015).

Artiklaosa noudattaa muiden osien tapaan etukäteen sovittua vakiorakennetta. Artiklaosan vakiorakenne noudattaa yleensä seuraavaa kaavaa: 1) säädöksen kohde ja soveltamisala, 2) säädöksessä käytettyjen termien määritelmät, 3) säännökset säädösvallasta ja täytäntöönpanovalan siirrosta, 4) säädöksen täytäntöönpanotoimenpiteet sekä 5) säädöksen siirtymä- ja loppusäännökset (Euroopan unioni 2015).

3 Terminologiaa, fraseologiaa ja kontrastiivista analyysia

Tässä luvussa käsitellään yleistä terminologian teoriaa, fraseologiaa ja kontrastiivista analyysia. Nuoposen (1999) mukaan sanastotyö voi olla joko deskriptiivistä tai normatiivista. Deskriptiivisessä sanastotyössä tutkitaan jo olemassa olevia termejä ja käsitteitä. Normatiivinen sanastotyö pyrkii puolestaan yhtenäistämään ja standardisoimaan käsitteitä ja termistöjä. (Nuopponen 1999.) Sanastotyö on merkityksellisessä osassa myös EU:ssa, jossa sujuva yhteistyö eri maiden välillä vaatii kielten erojen selvittämistä ja joissakin tapauksessa myös niiden yhtenäistämistä (Nuopponen 1999). Tällaisissa tapauksissa puhutaankin normatiivisesta sanastotyöstä. Tämän tutkielman sanastotyö on deskriptiivistä, sillä tarkoituksena on tutkia lainsäädännön alaan kuuluvaa erikoiskieltä eri kielten välillä.

3.1 Yleinen terminologian teoria

Sanastotyö liittyy vahvasti terminologian yleiseen teoriaan, sillä se luo ”vankan pohjan terminologisten sanastojen laatimiseen” (Kudashev 2024: 230). Terminologian perusteiden ymmärtäminen on oleellista, jotta ymmärretään, miten tähän tutkielmaan valittu fraseologinen näkökulma eroaa perinteisestä termityöstä. Sanastotyön käsikirjassa (1988: 22) terminologia määritellään oppina ”käsitteistä ja niitä kuvaavista termeistä”. Yleinen terminologian teoria nostaa esiin neljä termiä: tarkoite, käsite, termi ja määritelmä. Tarkoitteet voidaan jakaa konkreettisiin ja abstrakteihin todellisuuden ilmiöihin (Suonuuti 2006). Konkreettisia tarkoitteita ovat esimerkiksi linnut, esineet ja rakennukset. Abstrakteja tarkoitteita puolestaan ovat esimerkiksi terveys ja yhteiskunta (Suonuuti 2006.) Kaikille tarkoitteille muodostetaan niitä kuvaavia ominaisuuksia eli käsitepiirteitä, ja nämä tarkoitetta kuvaavat ominaisuudet yhdistyvät käsitteeksi (Suonuuti 2006). Käsitteet voidaan jakaa vielä yksilö- ja yleiskäsitteiksi. Siinä missä yksilökäsitteet viittaavat vain yhteen tarkoitteeseen, yleiskäsitteet viittaavat puolestaan kaikkiin sellaisiin tarkoitteisiin, joita yhdistää jokin yhteinen piirre (Suonuuti 2006.) Kaikilla käsitteillä tulee olla muita käsitteitä erottavia piirteitä eli sellaisia piirteitä, ”jotka yksinään tai yhdessä muiden piirteiden kanssa määrittävät käsitteen ja erottavat sen muista käsitteistä” (Sanastotyön käsikirja 2006: 12).

Koska käsitteet ovat abstrakteja mielikuvia, tarvitaan myös termejä ja määritelmiä. Termeillä tarkoitetaan ”käsitteisiin viittaavia nimityksiä” ja määritelmillä ”käsitteen sanallisia kuvauksia” (Suonuuti 2006: 11). Määritelmiä tarvitaan, jotta käsitteitä voidaan käyttää kielessä. Käsitteillä on kuitenkin monia erilaisia ominaisuuksia, jonka takia tarvitaan myös erottavia piirteitä eli

piirteitä, ”jotka yksinään tai yhdessä muiden piirteiden kanssa määrittävät käsitteen ja erottavat sen muista käsitteistä”. (Suonuuti 2006: 12). On siis tärkeää huomioida, että määritelmän tulee koostua nimenomaan erottavista piirteistä, jotta määritelmä olisi mahdollisimman tarkka. Käsitteen määrittelyssä voidaan käyttää apuna sekä sisältöä että alaa. Käsitteen sisällöllä tarkoitetaan käsitteen ”kaikkien käsitepiirteiden joukkoa” ja alalla puolestaan ”sen kattamien tarkoitteiden joukkoa”. (Suonuuti: 2006: 12–13.) Käsitteen määritelmät ovatkin yleensä sisältömääritelmiä, jotka kuvaavat nimensä mukaisesti käsitteen sisällön. Sisältömääritelmä perustuu siis ”lähimpään hierarkkiseen yläkäsitteeseen, johon sisältyvät myös alakäsitteen tärkeimmät olenaispiirteet” (Suonuuti 2006: 20). Termit voivat olla yksisanaisia, useampisanaisia tai symboleja (Suonuuti 2006: 11). Kaikki käsitteet liittyvät aina jollakin tavalla toisiinsa ja muodostavat käsitejärjestelmiä, jotka ovat tärkeitä määritelmien laatimisessa. Käsitejärjestelmät toimivat siten käsitekaavioina, joilla on mahdollista havainnollistaa käsitteiden välisiä hierarkkisia suhteita eri tasoilla (Suonuuti 2006.)

Tässä tutkielmassa on kuitenkin tarkoituksena tarkastella erikoiskieleen vakiintuneita sanayhtymiä, joten yleistä terminologian teoriaa ei ole mahdollista soveltaa suoraan tämän tutkielman aiheeseen. Tämä johtuu siitä, että vakiintuneet sanayhtymät eivät ole yhtä sidoksissa kontekstiin kuin termit, eikä sanayhtymille anneta määritelmiä. On kuitenkin hyvä muistaa, että vakiintuneet sanayhtymät sisältävät termejä ja sanoja, jotka ovat enemmän tai vähemmän vakiintuneita erikoiskieleen.

3.2 Fraseologia ja kontrastiivinen fraseologia

Fraseologialla voidaan tarkoittaa kahta asiaa: 1) ”tietyn kielen kiteytyneiden ja vakiintuneiden sanayhtymien kokonaisuutta” tai 2) lingvistiikan itsenäistä osa-aluetta, joka tutkii kiteytyneitä ja vakiintuneita sanayhtymiä (Korhonen 2018: 13). Fraseologian tutkimuskohteena olevat kiinteät sanayhtymät voivat olla lausekkeita eli sanaliittoja, lauseita tai kokonaisia tekstejä (Korhonen 2018). Tässä tutkielmassa kiinteät sanayhtymät ovat laajuudeltaan lausekkeita eli sanaliittoja. Tutkijat eivät ole yksimielisiä siitä, miten erikoiskielen vakiintuneet sanayhtymät tulisi määritellä, mutta tästä huolimatta määritelmissä on esiintynyt myös yhteneväisiä piirteitä. Vakiintuneiden sanayhtymien tulee ensinnäkin muodostua vähintään kahdesta elementistä ja sisältää terminologisia yksiköitä. Näiden lisäksi vakiintuneita sanayhtymiä tulee käyttää erikoiskielessä tai niillä tulee olla erikoiskielinen merkitys. (Rojas Díaz 2022.) Toisin sanoen vakiintuneet sanayhtymät ovat siis polyleksikaalisia ja leksikaalistuneita (Korhonen 2018). Lisäksi

vakiintuneisiin sanayhtymiin voi tehdä joissain määrin myös muunnelmia ja lisäyksiä (Aguado de Cea 2007, Rojas Díaz 2022).

Koska tässä tutkielmassa tarkastellaan useiden eri kielten vakiintuneita sanayhtymiä, voidaan puhua kieltenvälisestä kontrastiivisesta fraseologiasta. Kieltenvälisessä kontrastiivisessa fraseologiassa on tarkoitus selvittää, millaisia eroavaisuuksia, samanlaisuuksia ja yhtäläisyyksiä samoissa fraseemeissa eli fraseologisissa ilmauksissa on kielten välillä.

Kontrastiivisen analyysin ongelmana on kuitenkin ekvivalenssin käsite, sillä samaa asiaa ei ilmaista aina samalla tavalla (Johansson 2007). Ekvivalenssista on kyse silloin, kun tietty termi viittaa eri kielissä samaan käsitteeseen joko täysin tai osittain. Täydestä vastaavuudesta puhutaan, kun termit ”viittaavat täsmälleen samaan käsitteeseen”, ja osittaisesta vastaavuudesta silloin, kun ”käsitteet vastaavat toisiaan vain tietyiltä osin”. (Terminologian sanasto 2006: 27.) Sanan ’kissa’ (en: cat, fr: chat) kohdalla voidaan puhua täydestä vastaavuudesta, sillä ne viittaavat *Felis catus* -lajiin. Sana ’mustikka’ (*Vaccinium myrtillus* eli kangasmustikka) ja sen yleisesti käytetty englanninkielinen vastine ’blueberry’ (*Vaccinium corymbosum* eli pensasmustikka) ovat puolestaan osittaisesti vastaavia. Tieteellisesti oikea englanninkielinen vastine suomen sanalle ’mustikka’ olisi ’bilberry’.

Nidan (1964) mukaan ekvivalenssi voi olla formaalista tai dynaamista. Formaalisessa ekvivalenssissa kohdekielen vastineen tulisi noudattaa mahdollisimman tarkasti lähdekielen muotoa ja merkitystä. Dynaamisessa ekvivalenssissa painotetaan kuitenkin enemmän alkuperäistä merkitystä kuin muotoa. On kuitenkin muistettava, että kielet toimivat kielellisesti ja muodollisesti eri tavalla, joten täydelliset vastaavuudet ovat erittäin harvinaisia. Erikoiskielisissä teksteissä pyritään kuitenkin yleensä saavuttamaan täydellisiä vastaavuuksia. (Nida 1964). Tästä voidaankin päätellä, että formaalinen vastaavuus voisi olla mahdollista tai ainakin tavoitteena myös fraseemien kohdalla.

Kieltenvälisessä kontrastiivisessa fraseologiassa voidaan puhua myös kvantitatiivisesta ja kvalitatiivisesta ekvivalenssista (Korhonen 2018). Edellisestä voidaan erottaa mono-, poly- ja nollaekvivalenssi, ja jälkimmäisestä täys- ja osaekvivalenssi. Monoekvivalenssista on kyse, kun ”L1:n fraseemilla on L2:ssa vain yksi fraseologinen vastine” ja polyekvivalenssista silloin, kun ”L1:n fraseemilla on L2:ssa useita fraseologisia vastineita”, nollaekvivalenssissa ei puolestaan ole olemassa fraseologista vastinetta. (Korhonen 2018: 280.) Tämän tutkielman aineistossa

vakiintuneiden sanayhtymien välillä on kyse suurimmaksi osaksi monoekvivalenssista, eikä nollaekvivalenssia ole vakiintuneiden sanayhtymien välillä ollenkaan. Kvalitatiivisesta täysekvivalenssista on kyse silloin, kun fraseemit vastaavat toisiaan oleellisesti kaikilta osin. Tämä kuitenkin tarkoittaa sitä, että fraseemit ovat taustaltaan samanlaisia. (Korhonen 2018.) Osaekvivalenssista on kyse puolestaan silloin, kun fraseemit ”poikkeavat toisistaan yhden tai useamman tekijän osalta”, jolloin niiden välillä on paljon eroavaisuuksia, samanlaisuuksia ja yhtäläisyyksiä (Korhonen 2018: 282). Tässä tutkielmassa voidaan siis olettaa, että vakiintuneiden sanayhtymien välillä on kyse nimenomaan kvalitatiivisesta osaekvivalenssista.

4 Sanaston laatiminen

Tässä luvussa on tarkoitus pohtia niitä tekijöitä, jotka tulee ottaa huomioon erikoiskielen sanastoa laadittaessa. Korhosen (2018) mukaan fraseologisten sanakirjojen tutkimusta ja laadintaa voidaan kutsua myös fraseografiaksi, joka voi olla teoreettista tai käytännöllistä. Teoreettinen fraseografia tarkoittaa ”yleis- ja erikoissanakirjoissa esiintyvien fraseemikuvausten tutkimista”. Käytännöllinen fraseografia tarkoittaa puolestaan ”fraseologisten sanakirjojen valmistamista”. (Korhonen 2018: 296) Tässä tutkielmassa on kyse käytännöllisestä fraseografiasta.

Kielitoimiston sanakirjan (2024) mukaan sanastolla tarkoitetaan suppeahkoa sanakirjaa, joka esittelee usein jonkin erikoisalan termejä. Sanasto voi olla yksi- tai useampikielinen (Bowker & Pearson 2002). Tästä syystä onkin oleellista kertoa myös sanaston laatimiseen vaikuttavista asioista. Jotta sanaston tekemisessä pääsee edes alkuun, on valittava ja määriteltävä muutamia asioita. Tällaisia asioita ovat kielen, kielimuodon ja aineiston valinta sekä kohderyhmän ja sanaston tarkoituksen määrittelemineen (Lehtosalo & Tyysteri 2015). Nielsenin (2018) mukaan erikoiskielen sanastolla on erityisesti kolme ominaispiirrettä. Ensinnäkin sanaston tehtävänä on täyttää yksi tai useampi funktio, toisin sanottuna sanaston tarkoitus. Toiseksi sanastoon on valittu sellaisia aineksia, jotka auttavat tarkoituksen saavuttamiseen. Kolmanneksi sanasto on koottu ja järjestelty siten, että sanaston tarkoitus on mahdollista saavuttaa (Nielsen 2018). Sanaston tarkoitus vaikuttaa vahvasti myös sanaston laajuuteen ja yksityiskohtiin (Bowker & Pearson 2002). Tarkoituksella on siten tärkeä rooli koko sanaston laatimisen ajan, sillä se määrittää, millä tavalla sanastoon päätyvät vastineet kerätään (Lehtosalo & Tyysteri 2015). Ennen vastineiden keräämistä on kuitenkin päätettävä, minkä alan termeistä tai fraseemeista sanasto laaditaan (Bowker & Pearson 2002). Toisin sanoen sanasto laaditaan aina jotain tarkoitusta varten ja sanastolla on omat käyttäjänsä. Sanaston laatimisessa on huomioitava erityisesti sanaston systemaattisuus, joka tarkoittaa sitä, että samoja asioita kuvaavia ilmiöitä tulee kuvata samalla tavalla (Kudashev 2015).

Sanaston tarkoituksen lisäksi myös sanaston kohderyhmällä on suuri merkitys prosessin aikana. Sanaston tarkoitukseen soveltuvaa dataa on helpompaa löytää silloin, kun on pohtinut sanaston (Nielsen 2018). Kohderyhmää on mahdollista pohtia kahdesta eri näkökulmasta: asiantuntemuksesta ja kielitaidosta (Nielsen 2018). On siis eri asia laatia sanastoa sellaiselle kohderyhmälle, jolla ei ole alan asiantuntemusta tai kielitaitoa kuin sellaiselle kohderyhmälle, jolla on alan asiantuntemusta ja edistynyt kielitaito kyseisellä alalla. On myös tärkeää huomioida, että

kohderyhmän asiantuntemus ja kielitaito saattavat vaihdella riippuen siitä, onko kyseessä oma äidinkieli vai vieras kieli. (Nielsen 2018.) Erikoiskieliset sanakirjat jaetaan tyypillisesti kahteen luokkaan: sellaisiin, joka käsittelevät useampaa tieteenalaa, ja sellaisiin, joissa käsitellään vain yhtä tieteenalaa (Nielsen 2018). Tämän tutkielman sanasto käsittelee vain yhtä tieteenalaa. Tämän tutkielman sanaston kohderyhmänä ovat kaikki kääntäjäopiskelijat, joilla ei ole käytössään yhtä paljon lähteitä kuin EU-kääntäjillä.

Kun sanaston aihe ja kohderyhmä on valittu, voi alkaa etsimään sanastoon päätyviä termejä. Yleisin tapa kerätä mahdollisia termejä on lukea aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja poimia mukaan yksittäisiä sanoja tai sanaliittoja sekä niihin liittyviä fraseemeja. Prosessin aikana voi jo alkaa pudottamaan sanaston kannalta epäoleellisia sanoja ja pohtia kerättyjen sanojen välisiä suhteita käsitejärjestelmien avulla. Tämän lisäksi mahdollisista termeistä tulee etsiä lisätietoa, kuten käyttöyhteyksiä tai synonyymeja. (Bowker & Pearson 2002.) Tästä huomaa konkreettisesti, miksi yleisellä terminologian teoriolla on paljon vaikutusta sanastojen laatimisessa. Jos sanasto on tarkoitus laatia useammalla kielellä, tulee loogisesti etsiä myös termien vastineet. Sanastoon päätyvät termit kannattaisi aina myös määritellä, jotta sanastoa voisi hyödyntää. Määritelmien laatiminen ei kuitenkaan ole helppoa, sillä niiden tulee noudattaa etukäteen määriteltyjä ohjeita. Määritelmät syntyvät usein yhdistelemällä olemassa olevia määritelmiä tai laatimalla kokonaan uusi määritelmä. (Bowker & Pearson 2002.) Alaluvussa 5.2 kerrotaan tarkemmin, miten tämän tutkielman sanasto laadittiin ja millaisia haasteita prosessiin kuului.

5 Aineisto ja menetelmät

Tässä luvussa esitellään tutkielman aineisto ja menetelmät ja kerrotaan sanastotyön kulkuun liittyvistä haasteista.

5.1 Tutkielman aineisto

Tutkielman aineisto koostuu 39 vakiintuneesta sanayhtymästä, jotka on kerätty kolmesta Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston asetuksesta. Aineistoon valikoituneet asetukset ovat (EU) 2024/1735, (EU) 2024/1991 ja EU 2024/2594. Ensimmäinen asetus käsittelee nettonollateknologiatuotteiden valmistusekosysteemiä, toinen luonnon ennallistamista ja kolmas kalastukseen liittyvää yhteistyötä. Valittujen Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston asetusten aiheilla ei ole tämän tutkimuksen kannalta merkitystä, sillä aineistoon päätyneet vakiintuneet sanayhtymät on valittu asetuksista yleisellä tasolla. Tämä tarkoittaa sitä, että vakiintuneista sanayhtymistä on jätetty pois mahdollisia viittauksia tiettyihin aihealueisiin. Alun perin tutkielmassa oli tarkoituksena tutkia sekä vakiintuneita sanoja että sanayhtymiä, mutta vakiintuneet sanat päätettiin lopulta jättää pois tästä tutkielmasta, sillä ne ovat enemmän sidoksissa kontekstiin kuin sanayhtymät.

5.2 Sanastotyön kulku ja haasteet

Sanaston laatimiseen kuuluu monia vaiheita, jotka esiteltiin tarkemmin luvussa 4. Yleensä sanastot koostuvat termeistä, käsitejärjestelmistä ja määritelmistä, mutta tässä tutkielmassa se muodostuu poikkeuksellisesti vakiintuneista sanayhtymistä. Tästä syystä jouduin soveltamaan asioita vertaillessani omaa tutkielmaani muihin terminologisiin tutkielmiin. Aloitin sanaston laatimisen etsimällä muutaman Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston asetuksen EUR-Lexin sivuilta 10.10.2024. Koska Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset ovat kokonaisuudessaan erittäin pitkiä, otettiin teksteistä huomioon vain nimi ja johdanto-osa. Tällä haluttiin varmistaa, että sanastosta muodostuu yleistajuinen eikä tiettyyn aihealueeseen keskittyvä. Halusin samalla varmistaa, että mahdollisimman moni kääntäjäopiskelija pystyisi hyödyntämään sanastoa kääntäessään EU:n asetuksia. Säädöstekstien rakennetta käsitellään tarkemmin alaluvussa 2.4.

Keräsin valituista asetuksista löytyvät vakiintuneet sanayhtymät yhteen Excel-taulukkoon, jotta niiden tutkiminen ja vertailu olisi mahdollisimman yksinkertaista ja vaivatonta. Etsin kaikki vakiintuneet sanayhtymät yksi kerrallaan suomenkielisistä kieliversioista, sillä hallitsen kielen

parhaiten. Koska EU:ssa kaikki kieliversiot ovat samanarvoisessa asemassa, olisin voinut käyttää lähtökielenä myös englantia tai ranskaa. Hyödynsin englannin- ja ranskankielisten vastineiden etsimisessä EUR-Lexin *Monikielinen näyttö* -toimintoa, jolla pystyin selaamaan kaikkia kieliversioita samaan aikaan. Merkitsin Excel-tiedostoon värikoodeilla myös, kuinka monessa asetuksessa vakiintuneet sanayhtymät esiintyivät, jotta voisin palata oikeisiin asetuksiin myöhemmin uudestaan.

Suurin kohtaamani ongelma vakiintuneiden sanayhtymien etsimisessä liittyi oikean kohdan etsimiseen englannin- ja ranskankielisistä kieliversioista, sillä asetuksissa esiintyvät lauseet ovat usein pitkiä ja monimutkaisia. Toisin sanoen vakiintuneiden sanayhtymien osien välissä saattoi olla muita lauseenjäseniä, joten sain olla tarkkana, mikä oikeasti kuuluu vakiintuneeseen sanayhtymään ja mikä ei. Onneksi säädöstekstit noudattavat vakiorakennetta, jossa esiintyy numeroituja kappaleita. Koska kieliversiot ovat myös visuaalisesti samanlaisia, pystyin päättelemään, että vakiintuneet sanayhtymät löytyvät samasta kappaleesta. Toinen ongelma liittyi lopullisen sanaston kokoamiseen, sillä tarkemmalla tutkimisella Excel-tilukoon keräämäni osa ei välttämättä ollutkaan vakiintunut. Joissain tapauksissa keräämissäni sanayhtymissä saattoi olla niihin kuulumaton osa tai sitten niistä saattoi puuttua jotain.

Jouduin pohtimaan sanastoa laatiessani, miten siitä saisi mahdollisimman yksinkertaisen ja ymmärrettävän. Ongelmia aiheuttivat erityisesti sellaiset vakiintuneet sanayhtymät, joiden sisältö oli sidoksissa tiettyyn asiaan. Tällaisia kohtia olivat esimerkiksi päivämäärät ja asetusten tunnukset. Päätin merkitä tällaiset asiat sanastoon kirjaimella X. On myös tärkeää ymmärtää, että asetuksissa esiintyviä vakiintuneita sanayhtymiä käytetään myös muissa säädösteksteissä, mikä piti huomioida sanayhtymien muodossa. Kokosin sanaston lopulta ranskankielisten sanayhtymien mukaiseen aakkosjärjestykseen. Merkitsin englannin- ja suomenkieliset vakiintuneet sanayhtymät lyhenteillä en ja su.

Sanaston laatimisen jälkeen jouduin pohtimaan, mitkä vakiintuneet sanayhtymät otan mukaan kontrastiiviseen analyysiin. Koska esimerkkien tarkoituksena oli havainnollistaa valittujen kielten välisiä lingvistisiä eroja ja yhtäläisyyksiä mahdollisimman monipuolisesti, ei niiden valitseminen ollut kovin yksinkertaista. Koska vakiintuneet sanayhtymät oli sanastossa erotettu kontekstistaan, mukaan lisättiin myös lause-esimerkkejä. Rajallisen ajan ja resurssien vuoksi vakiintuneiden sanayhtymien välisiä eroja, samanlaisuuksia ja yhtäläisyyksiä kommentoitiin

kontrastiivisessa analyysissä vain yleisellä tasolla yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Valittuihin vakiintuneisiin sanayhtymiin liittyvä kontrastiivinen analyysi löytyy luvusta 7.

6 Sanasto

Tästä luvusta löytyy kolmessa Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston asetuksessa esiintyvistä vakiintuneista sanayhtymistä koostuva kolmikielinen sanasto. Sanasto on koottu aakkosjärjestykseen ranskankielisten sanayhtymien mukaisesti, joiden alta löytyvät niiden englannin- ja suomenkieliset vastineet. Suomenkielisistä vakiintuneista vastineista on tarvittaessa annettu myös lisätietoa. Sanaston kohderyhmänä ovat kaikki kääntäjäopiskelijat, joilla ei ole käytössään yhtä paljon lähteitä kuin EU-kääntäjillä.

Tämän tutkielman sanastoa hyödynnettäessä on otettava huomioon, että vakiintuneet sanayhtymät on irrotettu kontekstista, joten sanayhtymien lukuja ja pronominien sukuja tulee tarvittaessa muuttaa. Toisin sanoen, kaikki sanastossa esiintyvät vakiintuneet sanayhtymät ovat osa suurempaa kokonaisuutta.

6.1 Monikielinen sanasto

1. à cet égard

en	in that respect
su	tältä osin

2. à la fois au niveau de l'Union et au niveau national

en	both at Union and national level
su	sekä unionin että kansallisella tasolla

3. à l'annexe X

en	in Annex X
su	liitteessä X

4. à la suite de la communication de la Commission

en	following the Commission communication
su	komission tiedonannon perusteella

Jos tähän liitetään tieto siitä, milloin tiedonanto on annettu, antaa-verbi ja päivämäärä sijoittuvat suomenkielisissä säädöksissä komission ja tiedonannon väliin. Englannin- ja ranskankielisissä sanayhtymissä päivämäärä sijoittuu puolestaan sanayhtymän loppuun.

Esim. Komission 21 huhtikuuta 2026 antaman tiedonannon perusteella. Vrt. communication de la Commission du 21 avril 2026.

5. adopter par décision du Conseil

en approve by Council Decision
su hyväksyä neuvoston päätöksellä

6. afin de tenir compte des objectifs du présent règlement

en in order to reflect the objectives of this Regulation
su tämän asetuksen tavoitteiden huomioon ottamiseksi

7. après transmission du projet d’acte législatif aux parlements nationaux

en after transmission of the draft legislative act to the national Parliaments
su sen jälkeen kun esitys säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille

Suomenkielisissä säädöksissä esiintyvä määre ’lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi’ sijoittuu sanojen ’esityksen’ ja ’sädöksen’ väliin. Vrt. nro 4.

8. au niveau de l’Union

en at Union level
su unionin tasolla

9. aux positions de l’Union exprimées

en in line with the Union positions
su unionin kantojen mukaisesti

10. celles énoncées dans les directives X du Parlement européen et du Conseil

en those set out in Directives X of the European Parliament and of the Council
su joista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveissä X

11. cette obligation correspond à l’obligation existante, conformément aux directives X et Y

en that obligation mirrors the already existing obligation, in accordance with Directives X and Y

su kyseinen velvoite vastaa jo voimassa olevaa direktiivien X ja Y mukaista velvoitetta

12. conformément à X

en in accordance with X

su X:n mukaan, X:n mukaisesti

EU-kielen käsikirjan mukaan sanojen 'mukaan' ja 'nojalla' välillä on olemassa merkitysero. Sanaa 'mukaan' käytetään, kun ”jokin tietty asia on kielletty nimenomaisesti jossain tietyssä artiklassa”. (Knif-Kiviniemi, Mäkinen, Trentecuisse & Kalliolevo 2007: 61.) Mahdollisia määreitä ovat esimerkiksi asetus tai direktiivi. Koska ranskassa käytetään samaa muotoa sekä 'mukaan/mukaisesti' että 'nojalla' vastineina, voidaan luultavasti olettaa, ettei tällaista merkityseroa ole. Englannin kielessä puolestaan käytetään eri termejä eli samanlainen merkitysero voi olla mahdollinen. Vrt. nro 13.

13. conformément à X

en pursuant to X

su X:n nojalla

EU-kielen käsikirjan mukaan sanojen 'mukaan' ja 'nojalla' välillä on olemassa merkitysero. Sanaa 'nojalla' käytetään, kun ”jossain tietyssä artiklassa säädetään mahdollisuudesta kieltää jokin toimenpide tai valtuudesta antaa säännöksiä tai määräyksiä” (Knif-Kiviniemi, Mäkinen, Trentecuisse & Kalliolevo 2007: 61.) Vrt. nro 12.

14. conformément au principe de proportionnalité énoncé audit l'article

en in accordance with the principle of proportionality as set out in that Article

su mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti

15. conformément au principe de subsidiarité consacré à l'article 5 du traité sur l'Union européenne

en in accordance with the principle of subsidiarity as set out in Article 5 of the Treaty on European Union

su Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti

16. considérant ce qui suit

en whereas

su sekä katsovat seuraavaa

Suomenkielinen vakiintunut sanayhtymän verbi voi olla myös yksikössä, jos säädöksen on antanut vain yksi taho, jolloin vakiintunut muoto olisi ‘sekä katsoo seuraavaa’ (Euroopan unioni 2026c).

17. dans la communication de la Commission du XX

en in the communication of the Commission of XX

su X päivänä X kuuta annetussa komission tiedonannossa

Jos tähän liitetään tieto siitä, milloin tiedonanto on annettu, antaa-verbi ja päivämäärä sijoittuvat suomenkielisissä säädöksissä sanayhtymän alkuun. Englannin- ja ranskan-kielisissä säädöksissä päivämäärä sijoittuu puolestaan sanayhtymän loppuun. Esim. 21 päivänä huhtikuuta 2026 annetussa komission tiedonannossa. Vrt. Dans la communication de la Commission du 21 avril 2026.

18. d’assurer le respect des obligations fixées dans le règlement X

en to meet the obligations laid down in Regulation X

su saavuttaa asetuksessa X säädetyt velvoitteet

19. d’élaborer une proposition législative

en to draw up a legislative proposal

su laatia lainsäädäntöehdotus

20. d’ici à X

en by X

su johonkin mennessä

21. doivent être mis en oeuvre au niveau national ou regional

en need to be implemented at national or regional level
 su on pantava täytäntöön kansallisella tai alueellisella tasolla

22. du XXX

en of XXX
 su annettu X päivänä X kuuta

Päivämäärä esiintyy tässä muodossa säädöksen otsikossa, mutta voi olla suomenkielissä säädöksissä myös taivutettuna tai virkkeen sisällä. Vrt. nro 17.

23. établies par le droit de l'Union ou le droit national

en established by Union or national law
 su jotka on vahvistettu unionin tai kansallisessa lainsäädännössä

24. en coopération avec les États membres et les parties intéressées

en in cooperation with Member States and stakeholders
 su yhteistyössä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa

25. être transposées dans le droit de l'Union

en to be implemented into Union law
 fr saattaa osaksi unionin lainsäädäntöä

26. figurent dans l'annexe X du règlement X

en are covered in Annex X to Regulation X
 su sisältyvät asetuksen X liitteeseen X

27. il convient de fixer des délais

en deadlines should be set
 su määräajat olisi vahvistettava

28. il convient de fixer un objectif général

en it is appropriate to set an overarching objective
 su on aiheellista asettaa yleinen tavoite

- 29. il est nécessaire de prévoir des mesures**
en it is necessary to provide for measures
su on tarpeen säätää toimenpiteistä
- 30. la Commission devrait consulter les autorités nationales**
en the Commission should consult the national authorities
su komission olisi kuultava kansallisia viranomaisia
- 31. le présent règlement devrait compléter le règlement X du Parlement européen et du Conseil**
en this Regulation should complement Regulation X of the European Parliament and of the Council
su tällä asetuksella olisi täydennettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta X
- 32. ont adopté le présent règlement**
en have adopted this Regulation
su ovat hyväksyneet tämän asetuksen
- 33. par le règlement X du Parlement européen et du Conseil**
en by Regulation X of the European Parliament and of the Council
su Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella X
- 34. pour autant qu'elles soient conformes aux directives X et au droit sectoriel applicable**
en provided that they comply with Directives X and applicable sectoral law
su edellyttäen, että ne noudattavat direktiivejä X sekä sovellettavaa alakohtaista lainsäädäntöä
- 35. qui satisfont à l'obligation énoncée à l'article X, paragraphe X, dudit règlement**
en that comply with the obligation laid down in Article X(X) of that Regulation
su jotka täyttävät asetuksen X artiklan X kohdassa säädetyn velvoitteen
- 36. relevant du règlement X**

en falling under Regulation X
su jotka kuuluvat asetuksen X soveltamisalaan

37. statuant conformément à la procédure législative ordinaire

en acting in accordance with the ordinary legislative procedure
su jotka noudattavat tavallista lainsäätämistä

38. sur la base de la position de l'Union

en on the basis of the Union positions
su unionin kannan pohjalta

39. vu

en having regard to
su ottaa/ottavat huomioon

Tämä vakiintunut sanayhtymä esiintyy johdanto-osan viitteissä, joilla viitataan säädöksen oikeusperustaan. Mahdollisia määreitä voivat olla esimerkiksi Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus, Euroopan komission ehdotus, Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto ja Euroopan unionista tehty sopimus. Säädöstekstien rakennetta tarkastellaan tarkemmin alaluvussa 2.4.

7 Analyysi

Tässä luvussa tarkastellaan tarkemmin monikielisen sanaston vakiintuneita sanayhtymiä kontrastiivisen analyysin avulla. Kontrastiivisella analyysillä voidaan siis tutkia fraseemien eroavaisuuksia, samanlaisuuksia ja yhtäläisyyksiä eri kielten välillä (Korhonen 2018). Tässä keskitytään erityisesti sellaisiin sanayhtymiin, joissa esiintyy jotain poikkeavaa kuten epäkieliopillisuutta. On myös huomiotava, että esitetyissä havainnoissa ei ole otettu huomioon, voisiko samat asiat ilmaista muissa EU-teksteissä kieliopillisesti jollakin muulla tavalla.

7.1 Vakiintuneiden sanayhtymien kontrastiivinen analyysi

Ajan ja resurssien puitteissa aineistosta ei ollut mahdollista laatia kovin suurta kontrastiivista analyysia eli sen kohteena on vain murto-osa vakiintuneista sanayhtymistä. Saatuja tuloksia ei siis voi yleistää koskemaan kaikkia vakiintuneita sanayhtymiä. Tässä tutkielmassa ei kuitenkaan raportoida kattavia kontrastiivisia tuloksia, vaan valittujen esimerkkien ensisijaisena tarkoituksena on havainnollistaa sanaston koostamisen haasteita, jotka johtuvat kielten välisistä lingvistisistä eroista. Kontrastiivisen analyysin kohteeksi valikoitui 8 vakiintunutta sanayhtymää. Kontrastiivinen analyysi toteutetaan samassa järjestyksessä kuin varsinaisessa sanastossa siten, että ensin annetaan esimerkki ja sen jälkeen selitys.

7.2 Valitut esimerkit

Esimerkki 1

à la fois au niveau de l'Union et au niveau national

en both at Union and national level

su sekä unionin että kansallisella tasolla

Englannin- ja suomenkielisissä vakiintuneissa sanayhtymissä esiintyy rinnastuskonjunktio, joka yhdistää kaksi rinnasteista lauseenjäsentä toisiinsa (both – and ja sekä – että). Nämä noudattavat siis samaa muotoa. Ranskankielisessä sanayhtymässä samaa asiaa ilmaistaan kuitenkin adverbi-ilmauksella (à la fois). Tämän lisäksi ranskankielisessä vakiintuneessa sanayhtymässä on mahdollisesti tautologiaa, sillä sana ‘niveau’ mainitaan kahteen kertaan. Tautologiaa ei kuitenkaan ole näkyvillä englannin- ja suomenkielisissä sanayhtymissä.

Sanayhtymän lauseyhteys: (EU) 2024/1735

Une approche fondée sur la chaîne de valeur devrait être favorisée par des mesures prises à la fois au niveau de l'Union et au niveau national.

A value-chain approach should be fostered by actions taken both at Union and national level.

Arvoketjulahetymistapaa olisi edistettävä sekä unionin että kansallisella tasolla.

Esimerkki 2

conformément au principe de proportionnalité énoncé audit l'article

en in accordance with the principle of proportionality as set out in that Article

su mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti

Kaikissa vakiintuneissa sanayhtymissä käytetään adverbiä (conformément à, in accordance with ja mukaisesti), jolla osoitetaan, että jotakin tehdään jonkin mukaisesti. Suomenkielisessä sanayhtymässä adverbi sijoittuu ilmaisun loppuun, mutta englannin- ja ranskankielisissä sanayhtymissä adverbi sijoittuu ilmauksen alkuun. Ranskankielisessä vakiintuneessa sanayhtymässä vahvistamista ilmaistaan sanalla 'énoncé'. Esimerkissä 3 samaa asiaa ilmaistaan kuitenkin sanalla 'consacré'.

Sanayhtymän lauseyhteys: (EU) 2024/1735 ja (EU) 2024/1991

Conformément au principe de proportionnalité énoncé audit article, le présent règlement n'ex-cède pas ce qui est nécessaire pour atteindre ces objectifs.

In accordance with the principle of proportionality, as set out in that Article, this Regulation does not go beyond what is necessary in order to achieve those objectives.

Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Esimerkki 3

conformément au principe de subsidiarité consacré à l'article 5 du traité sur l'Union européenne

en in accordance with the principle of subsidiarity as set out in Article 5 of the Treaty on European Union

su Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti

Kaikissa vakiintuneissa sanayhtymissä käytetään esimerkin 2 tapaan adverbiä, jolla ilmaistaan, että jotain tehdään jonkin mukaisesti, ja joka sijoittuu suomenkielisessä sanayhtymässä ilmauksen loppuun eikä alkuun niin kuin englannin- ja ranskankielisissä sanayhtymissä. Tässä ranskankielisessä vakiintuneessa sanayhtymässä vahvistamisesta käytetään sanaa ‘consacré’, vaikka esimerkissä 2 asiaa ilmaistaan sanalla ‘énoncé’. Englannin- ja ranskankieliset sanayhtymät noudattavat siis samaa muotoa.

Sanayhtymän lauseyhteys: (EU) 2024/1735

--- celle-ci (l’Union) peut prendre des mesures conformément au principe de subsidiarité consacré à l’article 5 du traité sur l’Union européenne

--- the Union may adopt measures in accordance with the principle of subsidiarity as set out in Article 5 of the Treaty on European Union

Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti

Esimerkki 4

considérant ce qui suit

en whereas

ra sekä katsovat seuraavaa

Suomen- ja ranskankieliset sanayhtymät noudattavat samaa muotoa. Englanninkielinen vakiintunut sanayhtymä onkin hieman erikoisempi tapaus, sillä siinä käytetään konjunktiota (whereas), joka esittää ristiriidan tai vastakohdan kahden lauseen välillä (Oxford English Dictionary 2026, oma käännös), ja se voi tarkoittaa yksinään montaa eri asiaa.

Koska kyseinen sanayhtymä esiintyy johdanto-osan viitteissä, voidaan olettaa, että sillä viitteet ja johdanto-osan kappaleet liitetään toisiinsa. Toisin sanoen se voidaan tässä tapauksessa hyväksyä vastineeksi. Tässä tapauksessa voidaan puhua dynaamisesta ekvivalenssista, jossa termin konteksti määrittää, onko kyseessä vastine vai ei.

Sanayhtymän lauseyhteys: Kaikki asetukset

Le Parlement européen et le Conseil de l'Union européenne, statuant conformément à la procédure législative ordinaire, considérant ce qui suit:

The European Parliament and the Council of the European union, acting in accordance with the ordinary legislative procedure, whereas:

Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto, jotka noudattavat tavallista lainsäätämistäjärjestystä, sekä katsovat seuraavaa:

Esimerkki 5

établies par le droit de l'Union ou le droit national

en established by Union or national law

su jotka on vahvistettu unionin tai kansallisessa lainsäädännössä

Suomenkielinen sanayhtymä muodostaa tässäkin tapauksessa relatiivilauseen, kuten myös englannin- ja ranskankieliset sanayhtymät. Englannin ja ranskan kielessä relatiivilauseet voidaan kuitenkin muodostaa tietyissä tapauksissa ilman relatiivipronominia toisin kuin suomen kielessä. Ranskankielisessä sanayhtymässä esiintyy mahdollisesti muista sanayhtymistä poiketen toistoa, sillä 'droit' mainitaan kahteen kertaan.

Sanayhtymän lauseyhteys: (EU) 2024/1735

Ainsi que les obligations applicables dans les domaines du droit social et du droit du travail établies par le droit de l'Union ou le droit national.

As well as applicable obligations in the fields of social and labour law established by Union or national law.

Sekä sovellettavat sosiaali- ja työlainsäädännön velvoitteet, jotka on vahvistettu unionin tai kansallisessa lainsäädännössä.

Esimerkki 6

qui satisfont à l'obligation énoncée à l'article X, paragraphe X, dudit règlement

en that comply with the obligation laid down in Article X(X) of that Regulation

su jotka täyttävät asetuksen X artiklan X kohdassa säädetyn velvoitteen

Kaikki vakiintuneet sanayhtymät muodostavat relatiivilauseen, jossa on taipuva verbi ja objekti. Toisin sanoen ne noudattavat samaa muotoa. Huomionarvoinen asia liittyy siihen, miten sanayhtymissä viitataan artiklan kohtiin. Suomenkielinen sanayhtymä on epäkieliopillinen, sillä numerosta käytetään perusmuotoa järjestysnumeron sijasta. Säädöskielessä on kuitenkin vakiintunut merkitsemistapa, jossa “päivää ilmaisevan lukusanan perässä ei käytetä pistettä” (Euroopan unioni 2026c: 154). Englanninkielisessä sanayhtymässä artiklan kohta ilmoitetaan sulkeiden sisällä ja ranskankielisessä sanayhtymässä artiklan kohta erotetaan pilkulla. Nopealla tiedonhaualla selvisi kuitenkin, että kaikki vakiintuneet sanayhtymät noudattavat kyseisen maan kansallisen lainsäädännön ilmaisutapaa, mikä on erikoista. Kieliversioissahan on yleensä tarkoitus välttää tekstilajin mukauttamista kohdekieleen.

Sanayhtymän lauseyhteys: (EU) 2024/1735

Les pouvoirs adjudicateurs et les entités adjudicatrices ne devraient acheter que les produits qui satisfont à l’obligation énoncée à l’article 7, paragraphe 2, dudit règlement.

Contracting authorities and contracting entities should purchase only the products that comply with the obligation laid down in Article 7(2) of that Regulation.

Hankintaviranomaisten ja hankintayksiköiden olisi ostettava ainoastaan tuotteita, jotka täyttävät mainitun asetuksen 7 artiklan 2 kohdassa säädetyn velvoitteen.

Esimerkki 7

relevant du règlement X

en falling under Regulation X

su jotka kuuluvat asetuksen X soveltamisalaan

Suomenkielinen vakiintunut sanayhtymä muodostaa relatiivilauseen, jossa on taipuva verbi ja objekti. Englannin- ja ranskankieliset sanayhtymät eivät ole relatiivilauseita, sillä niissä ei ole taipuvaa verbiä tai objektia. Tästä syystä suomenkielisessä vakiintuneessa sanayhtymässä esiintyä sana ‘soveltamisala’ ei ole mukana englannin- ja ranskankielisissä sanayhtymissä. Englannin- ja ranskankielisissä vakiintuneissa sanayhtymissä käytetään partisiippimuotoa, joka toimii tässä tapauksessa subjektin määritteenä.

Sanayhtymän lauseyhteys: (EU) 2024/1735

Le présent règlement couvre également les matières transformées qui sont un composant essentiel des technologies «zéro net», à l'exception des matières premières critiques relevant du règlement X

This Regulation also covers processed materials that are an essential component of net-zero technologies, with the exception of critical raw materials falling under Regulation X

Tämä asetus kattaa myös jalostetut materiaalit, jotka ovat nettonollateknologioiden olennainen komponentti, lukuun ottamatta kriittisiä raaka-aineita, jotka kuuluvat asetuksen X soveltamisalaan.

Esimerkki 8

statuant conformément à la procédure législative ordinaire

en acting in accordance with the ordinary legislative procedure

su jotka noudattavat tavallista lainsäätämistä

Englannin- ja ranskankielisissä sanayhtymissä käytetään adverbilauseketta, joka ilmaisee, että jotain tehdään jonkin mukaisesti eli tässä tapauksessa lainsäätämistä mukaisesti. Suomenkielisessä vakiintuneessa sanayhtymässä on puolestaan taipuva verbi ja objekti. Johdanto-osan viitteissä lauseet liittyvät kiinteästi toisiinsa, joten subjektia ei tarvita, sillä se pysyy koko ajan samana.

Sanayhtymän lauseyhteys: Kaikki säädöstekstit

Le parlement européen et le conseil de l'Union européenne, statuant conformément à la procédure législative ordinaire,

The European parliament and the Council of the European Union, acting in accordance with the ordinary legislative procedure,

Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto, jotka noudattavat tavallista lainsäätämistä,

8 Yhteenveto

Tämän tutkielman tarkoituksena oli laatia vakiintuneista sanayhtymistä koostuva kolmikielinen sanasto. Tutkielman tavoitteena oli nopeuttaa ja yksinkertaistaa vakiintuneisiin sanayhtymiin liittyvää tiedonhakua. Tämän lisäksi sanastossa esiintyvien vakiintuneiden sanayhtymien eroavaisuuksia, samanlaisuuksia ja yhtäläisyyksiä havainnollistettiin kontrastiivisen analyysin avulla. Sanasto on tarkoitettu kääntäjäopiskelijoille, joilla ei ole käytössään yhtä paljon lähteitä kuin EU-kääntäjillä. Tutkielman haasteena oli kuitenkin toteuttaa terminologinen tutkielma vakiintuneiden sanayhtymien näkökulmasta. Rajallisten resurssien ja ajan takia sanasto ei ole kovin laaja eikä kontrastiivisen analyysin avulla ole raportoitu kovin kattavia tuloksia. Fraseologian yhdistäminen yleisen terminologian teoriaan osoitti, että terminologian perinteiset menetelmät luovat vankan pohjan mille tahansa terminologiselle tutkimukselle ja sanaston laadinnalle. EU-tekstien kääntämisen hankaluutta käsittelevät tekstit auttoivat hahmottamaan, miksi suomenkielisissä säädösteksteissä käytetty kieli vaikuttaa usein monimutkaiselta ja vaikeaselkoiselta.

Tutkielman aineisto koostuu 39 vakiintuneesta sanayhtymästä, jotka on kerätty kolmesta vuonna 2024 julkaistusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta: (EU) 2024/1735, (EU) 2024/1991 ja (EU) 2024/2594. Näistä vakiintuneista sanayhtymistä 8 otettiin mukaan kontrastiiviseen analyysiin. Kontrastiivinen analyysi osoitti, että suomenkielisten asetusten vakiintuneet sanayhtymät ilmaistaan usein relatiivilauseella, kun taas englannin- ja ranskankielisissä sanayhtymissä sama asia on yleensä ilmaistu adverbilausekkeella tai partisiipilla. Puolet kontrastiiviseen analyysiin päätyneistä sanayhtymistä noudattivat kaikilla kielillä samaa rakennetta. Englannin- ja ranskankieliset vakiintuneet sanayhtymät noudattivat samaa rakennetta kahdessa esimerkissä. Tämän lisäksi esiintyi yksi esimerkki, jossa suomen- ja englanninkieliset sanayhtymät, ja yksi, jossa suomen- ja ranskankieliset vakiintuneet sanayhtymät noudattivat samaa muotoa.

Analyysin avulla saatiin myös selville, että suomenkielisissä vakiintuneissa sanayhtymissä esiintyi odotettua vähemmän epäkieliopillisia piirteitä. Tämän lisäksi yllätyksenä tuli, että säädösteksteissä voi esiintyä hieman kansalliselle lainsäädännölle tyypillisiä konventioita, vaikka sitä pyritään mahdollisuuksien mukaan välttämään. Koska kontrastiivisen analyysin kohteeksi päätyi vain murto-osa vakiintuneista sanayhtymistä, ei sen avulla saatuja tuloksia ole mahdollista yleistää koskemaan kaikkia vakiintuneita sanayhtymiä.

Sanaston laatiminen oli dynaaminen prosessi, jossa tuli ottaa huomioon monenlaisia asioita. Vakiintuneita sanayhtymiä ei aina löytynytäkään kovin helposti ja niiden lopullinen muoto oli harvoin oikea ensimmäisellä kerralla. Kontrastiivisen analyysin kohteeksi päätyneitä sanayhtymiäkin joutui muokkaamaan useampaan kertaan ennen lopullista versiota. Tästä syystä sekä sanaston että analyysin koko jäi odotettua suppeammaksi. Toisin sanoen sanaston laatiminen on aikamoista vuoristorataa, eikä kaikki aina mene suunnitelmien mukaan.

Tulevaisuudessa vakiintuneiden sanayhtymien tutkimukselle voi olla monta eri näkökulmaa, sillä samanlaista terminologista tutkimusta ei juurikaan toteutettu. Vakiintuneita sanayhtymiä voisi esimerkiksi verrata kansallisessa lainsäädännössä käytettäviin vakiintuneisiin sanayhtymiä tai laatia sanasto joillain muilla Euroopan unionin virallisilla kielillä. Samanlaisen tutkimuksen voisi toteuttaa myös muiden kuin säädöstekstien osalta. Toisaalta olisi ollut mielenkiintoista testata tutkielman sanaston toimivuutta myös käytännössä.

Lähteet

- Aguado de Cea, Guadalupe 2007. "A multiperspective approach to specialized phraseology: Internet as a reference corpus for phraseology". Teoksessa: Posteguillo, Santiago & al. *The Texture of Internet: Netlinguistics in Progress*. Cambridge Scholars Publishing: Newcastle.
- Bowker, Lynne & Pearson, Jennifer 2002. *Working with Specialized Language: A Practical Guide to Using Corpora*. Routledge: New York.
- Euroopan komissio (s.d.) *EU-lainsäädännön tyypit*. Viitattu 24.2.2026. Saatavilla: [EU-lainsäädännön tyypit - Euroopan komissio](#)
- EUR-Lex 2025. *Tietoa EUR-Lexistä*. Viitattu 12.4.2025. Saatavilla: [Tietoa EUR-Lexistä - EUR-Lex](#)
- Euroopan komissio 2017. *Interpreting and translating for Europe*. Euroopan unionin julkaisutoimisto. Luxemburg. Saatavilla: [Kääntäminen ja tulkkaaminen EU:ssa | Euroopan unionin elinten käännöskeskus](#)
- Euroopan komissio 2014. *Kääntäminen ja monikielisyys*. Euroopan unionin julkaisutoimisto: Luxemburg. Saatavilla: [Kääntäminen ja monikielisyys - Publications Office of the EU](#)
- Euroopan parlamentti 2023. *Annual activity report. Directorate-General for Translation 2022*. Viitattu 23.4.2026. Saatavilla: [8_TRAD - AAR 2022.pdf](#)
- Euroopan unioni 2015. *Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission yhteisen käytännönopas Euroopan unionissa säädöstekstien laatimiseen osallistuville*. Euroopan unionin julkaisutoimisto: Luxemburg.
- Euroopan unioni 2026a. *Code de rédaction interinstitutionnel*. Euroopan unionin julkaisutoimisto: Luxemburg. Viitattu 24.3.2026. Saatavilla: [Code de rédaction interinstitutionnel](#)
- 2026b. *Interinstitutional Style Guide*. Euroopan unionin julkaisutoimisto: Luxemburg. Viitattu 24.3.2026. Saatavilla: [Interinstitutional Style Guide](#)
- 2026c. *Toimielinten yhteiset tekstinlaadinnan ohjeet*. Euroopan unionin julkaisutoimisto: Luxemburg. Viitattu 24.3.2026. Saatavilla: [Toimielinten yhteiset tekstinlaadinnan ohjeet](#)
- IATE 2026. *Usein kysyttyä*. Viitattu 27.4.2026. Saatavilla: [IATE - Usein kysyttyä](#)
- Johansson, Stig 2007. *Seeing through multilingual corpora: on the use of corpora in contrastive studies*. John Benjamins Publishing Company. Saatavilla: [ProQuest Ebook Central - Book Details](#)

- Kielitoimiston sanakirja 2024. *Oikeuskieli*. Viitattu 5.3.2026. Saatavilla: [oikeuskieli - Kielitoimiston sanakirja](#)
- Kielitoimiston sanakirja 2024. *Sanasto*. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. Viitattu 15.10.2025. Saatavilla: [sanasto - Kielitoimiston sanakirja](#)
- Kielitoimiston sanakirja 2024. *Tautologia*. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. Viitattu 22.3.2026. Saatavilla: [tautologia - Kielitoimiston sanakirja](#)
- Knif-Kiviniemi, Daniela; Mäkinen, Riikka; Trentecuisse, Paula & Kalliolevo, Heli 2007. *EU-kielen käsikirja. Opas EU-kirjoittajille ja -kääntäjille*. Lingsoft oy: Helsinki.
- Koskinen, Kaisa 2000. Institutional Illusions: Translating in the EU Commission. *The Translator*, 6(1), 49.65. Saatavilla: [Institutional Illusions](#)
- Koskinen, Kaisa 2006. Kymmenen vuotta eikä suotta? Suomenkielinen käännöstoiminta Euroopan komissiossa. Teoksessa: Piehl, Aino & Vihonen, Inkaliisa (toim.) *Vuosikymmenen EU-suomea*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus: Helsinki.
- Korhonen, Jarmo 2018. Fraseologia: Kiinteiden sanayhtymien tutkimus. *Finn Lectura*: Helsinki.
- Kudashev, Igor 2024. Terminologinen tutkimus. Teoksessa: Korhonen, Annamari; Pitkäsalo, Eliisa & Hokkanen, Sari (toim.) *Tutkimusopas. Käännöstiedettä opinnäytteisiin*. Tampereen yliopisto: Tampere.
- Kudashev, Igor 2015. Sanakirjan suunnittelu ja siihen vaikuttavat tekijät. Teoksessa: Tyysteri Laura & Lehtosalo, Kaisa (toim.) *Hyvä sanakirja: Tieteellisiä, käytännöllisiä ja eettisiä näkökulmia leksikografiaan*. Turun yliopisto: Turku.
- Lehtosalo, Kaisa & Tyysteri, Laura 2015. Sanakirjatyön valinnat ja leksikografian ammattieteen tieteellinen tutkimus. Teoksessa: Tyysteri Laura & Lehtosalo, Kaisa (toim.) *Hyvä sanakirja: Tieteellisiä, käytännöllisiä ja eettisiä näkökulmia leksikografiaan*. Turun yliopisto: Turku.
- Mitä yleiskieli on?* Kotimaisten kielten keskus s.d. Viitattu 7.11.2024.
- Mattila, Heikki E.S. 2002. Vertaileva oikeuslingvistiikka. Lakimiesliiton Kustannus: Helsinki.
- Nida, Eugene A. 1964. *Toward a science of translating: with special reference to principles and procedures involved in Bible translating*. Brill: Leiden.
- Nielsen, Sandro 2018. LSP lexicography and typology of specialized dictionaries. Teoksessa: Humbley, Gerhard Budin; Budin, Gerhard & Lauren, Christer 2018. *Languages for special purposes: an international handbook*. De Gruyter Mouton: Berlin
- Neuvoston pääsihteeristö 2026. *Monikielisyys*. Viitattu 23.4.2026. Saatavilla: [Monikielisyys - Consilium](#)

- Nuopponen, Anita 1999. Mihin terminologian teoriaa ja menetelmiä voi hyödyntää? Teoksessa: Kuhmonen, Kaisa (toim.) *Toimikunnista termitalkoisiin. 25 vuotta sanastotyön asiantuntemusta*. Tekniikan Sanastokeskus ry TSK: Helsinki.
- Oxford English Dictionary 2026. *Whereas*. Viitattu 22.4.2026. Saatavilla: [whereas, adv., conj., & n. meanings, etymology and more | Oxford English Dictionary](#)
- Piehl, Aino 2003. "Selkeyttä vain" – EU-kieleen. Kielikello 4/2003. Viitattu 5.3.2026. Saatavilla: ["Selkeyttä vain" – EU-kieleen - Kielikello](#)
- Rojas Díaz, José Luis 2022. *'Arm's length' phraseology? Building bridges from general language to specialized dictionary of International Commerce and Economics in Spanish and English*. John Benjamins Publishing Company.
- Rossi, Kimmo 1999. Sanastotyö Euroopan unionissa. Teoksessa: Kuhmonen, Kaisa (toim.) *Toimikunnista termitalkoisiin. 25 vuotta sanastotyön asiantuntemusta*. Tekniikan Sanastokeskus ry TSK: Helsinki.
- Sajavaara, Anu 2006. Selkeyttä eurokieleen – hälveneekö sanasumu? EU matkalla parempaan sääntelyyn 1990–2004. Teoksessa: Piehl, Aino & Vihonen, Inkaliisa (toim.) *Vuosikymmen EU-suomea*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus: Helsinki.
- Sanastotyön käsikirja: Soveltavan terminologian periaatteet ja työmenetelmät 1988. Tekniikan sanastokeskus: Helsinki.
- Satuli, Heli 2020. EU-perusteos. Kirjapaino Grano Oy: Helsinki.
- Serachini, Francesca L. 2021. Phraseology in multilingual EU legislation: a corpus-based study of translated multi-word terms. *Perspectives*, 29(2), 245-259. Saatavilla: [Full article: Phraseology in multilingual EU legislation: a corpus-based study of translated multi-word terms](#)
- Sunnari, Marianna 2006. Suomi ja monikielinen Euroopan unioni. Teoksessa: Piehl, Aino & Vihonen, Inkaliisa (toim.) *Vuosikymmen EU-suomea*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus: Helsinki.
- Suonuuti, Heidi 2006. Sanastotyön opas. Sanastokeskus TSK ry: Helsinki.
- Suomalainen, Johanna 2002. Erikoiskielistä yleiskieleen – termeistä sanoiksi. Kielikello 1/2002. Viitattu 20.11. 2024. Saatavilla: [Erikoiskielistä yleiskieleen – termeistä sanoiksi - Kielikello](#)
- Terminologian sanasto (TSK 36) 2006. Sanastokeskus TSK: Helsinki.
- Vihonen, Inkaliisa 2006. Säättämisestä viestintään: EU:n selkeyttämispolitiikka vuodesta 2005 eteenpäin. Teoksessa: Piehl, Aino & Vihonen, Inkaliisa (toim.) *Vuosikymmen EU-suomea*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus: Helsinki.

Westerlund, Hanna 2020. Kurkistuksia kollokaatioon: EU-suomen toimenpiteen rantautumisesta Suomen säädöskieleen. Helsingin yliopisto: Helsinki. Saatavilla: [Kurkistuksia kollokaatioon : EU-suomen toimenpiteen rantautumisesta Suomen säädöskieleen](#)

Aineslähteet

EUR-Lex 2024. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1735. Saatavilla: [Asetus - EU - 2024/1735 - FI - EUR-Lex](#)

EUR-Lex 2024. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1991. Saatavilla: [Asetus - EU - 2024/1991 - FI - EUR-Lex](#)

EUR-Lex 2024. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/2594. Saatavilla: [Asetus - EU - 2024/2594 - FI - EUR-Lex](#)

Liitteet

Liite 1. Résumé en français

L'idée pour ce sujet est née dans mes études de traduction qui se spécialisent dans les documents de l'Union européenne. Dans ces études la recherche d'information s'est montrée difficile parce que la plupart des équivalents ne se trouvent que dans les autres documents de l'UE. J'ai surtout été intéressée par les tournures spécialisées qui se répètent dans les textes législatifs. Pour combler cette difficulté, j'ai rassemblé un vocabulaire constitué de tournures spécialisées présentes dans trois règlements du Parlement européen et du Conseil. Ce vocabulaire est destiné aux étudiants en traduction qui n'ont pas accès à autant de sources que les traducteurs de l'UE. Le vocabulaire est rédigé en français-anglais-finnois. De plus, j'ai rédigé une analyse contrastive qui a pour but d'illustrer les différences linguistiques entre les langues choisies.

L'UE est une communauté multiculturelle et multilingue à laquelle s'est formée une nouvelle variante de la langue législative qui a ses propres expressions, constructions et termes (Koskinen 2000). Surtout les constructions peuvent être complexes. Cette variante diffère considérablement des langues législatives des États membres, parce que les textes législatifs de l'UE doivent être applicables sans amendements et être équivalents dans tous les États membres (Koskinen 2000). Ils ne peuvent pas contenir des caractéristiques culturelles ou d'adaptation non plus (Koskinen 2000). C'est pourquoi l'utilisation des tournures spécialisées est souvent inconséquent car la forme et la construction des versions originales ont eu effet sur les versions linguistiques (Koskinen 2000, Serachini 2021). En plus de l'équivalence, la construction des textes législatifs respecte la même forme entre les équivalents linguistiques pour que le sens reste pareil (Koskinen 2000). La traduction des textes législatifs a également été influencée par la règle où le nombre de phrases devait être invariable et contenir la même information entre les différentes versions linguistiques (Piehl 2003). Cette règle cause des problèmes pour la clarté et à la compréhension de textes législatifs s'il n'y a pas des possibilités d'associer les sujets sans recourir aux subordonnées ou aux nouvelles phrases (Piehl 2003).

Tous les textes législatifs suivent des principes uniformes de présentation et de légistique afin d'être intelligibles et cohérents (Euroopan unioni 2015). C'est pourquoi ils sont rédigés en utilisant une structure type. La structure type consiste en quatre parties : le titre, le préambule, le dispositif et les annexes (Euroopan unioni 2015). Le titre fonctionne comme un intitulé de l'acte

qui doit être différent des intitulés des autres actes en vigueur. Les titres ont aussi une forme abrégé alphanumérique. De plus, le titre doit contenir 1) l'indication du type d'acte, 2) le sigle ou acronyme du domaine concerné, l'année et le numéro d'ordre, 3) le nom de l'institution ou des institutions, 4) la date de signature et la date d'adoption et 5) l'intitulé de l'acte (Euroopan unioni 2015). Le préambule se trouve entre le titre et le dispositif et est composé des visas, des considérants et des formules solennelles. Les visas indiquent la base juridique et les étapes substantielles de la procédure de l'acte (Euroopan unioni 2015). Dans les versions linguistiques en finnois et en français, les visas commencent par une minuscule et se terminent par une virgule. Pourtant, les versions linguistiques en anglais commencent par une majuscule et se terminent par une virgule (Euroopan unioni 2026a, 2026b, 2026c). Les considérants doivent être numérotés et contenir la motivation (Euroopan unioni 2015). Tous les considérants commencent par les mots 'considérant ce qui suit' et se poursuit par une ou plusieurs phrases complètes. Les phrases complètes commencent par une majuscule et se terminent par un point. Le dispositif est la partie normative de l'acte qui compose les articles. Les dispositions essentielles du dispositif sont motivées dans les considérants (Euroopan unioni 2025). Le dispositif est subdivisé en articles et, en cas échéant, en chapitres et en sections. Il fonctionne comme la partie normative de l'acte et contient le champ d'application et les définitions. La structure type du dispositif couvre en plus des champs d'application et les définitions, 1) l'objet, 2) les dispositions des actes délégués et des actes d'exécution, 3) les mesures d'application et 4) les dispositions transitoires et finales (Euroopan unioni 2015). Les annexes se placent après le dispositif.

Le cadre théorique de cette recherche combine la théorie générale de la terminologie, la phraséologie et l'analyse contrastive. C'est important de comprendre les notions de la théorie générale de la terminologie pour comprendre comment la phraséologie diffère de la terminologie traditionnelle. La théorie générale de la terminologie comprend quatre termes : l'objet, le concept, le terme et la définition (Suonuuti 2006). Autrement dit, tous les objets dans le monde ont ses propres propriétés qui forment les concepts, et le concept se compose des signes linguistiques sous la forme sémiologique. Tous les concepts ont aussi une définition. La définition détermine l'intension et l'extension du concept. L'intension veut dire des caractères de l'objet et l'extension veut dire des objets où les caractères s'appliquent (Suonuuti 2006). En plus, les concepts ont des caractères distinctifs dont le but est de se différencier des autres concepts. Ces caractères distinctifs sont indispensables pour la détermination. Pour que les concepts soient usables dans la langue, on a besoin de termes qui peuvent consister en un mot ou plusieurs mots ou être un symbole (Suonuuti 2006). Le concept fonctionne seulement dans la pensée et le terme

dans la langue. Tous les termes sont toujours liés l'un à l'autre et ils forment des systèmes notionnels qui indiquent des relations entre les termes (Suonuuti 2015).

Dans cette recherche le vocabulaire consiste spécifiquement en tournures spécialisées dans les textes législatifs donc les notions de la théorie générale doivent être adapter. Il n'y a pas du tout de définitions ou de systèmes notionnels parce que les tournures spécialisées sont moins dépendantes du contexte. Malgré cela, elles contiennent des mots et des termes plus ou moins consacrés à la langue spécialisée.

La phraséologie peut désigner soit l'ensemble des tournures spécialisées dans la langue choisie soit la catégorie indépendante de la linguistique qui étudie les tournures spécialisées (Korhonen 2018). La définition des tournures spécialisées n'est pas explicite, mais il y a cependant quelques caractéristiques coïncidentes. Premièrement, les tournures spécialisées doivent contenir au moins deux éléments avec des unités terminologiques (Rojas Díaz 2022). Deuxièmement, elles sont utilisées dans la langue spécialisée ou elles ont leur sens spécifique (Rojas Díaz 2022), et troisièmement elles approuvent des modifications et des additions dans une certaine mesure (Aguado de Cea 2007, Rojas Díaz 2022).

L'analyse contrastive décrit les différences, les similitudes et les ressemblances des phrasèmes dans au moins deux langues (Korhonen 2018). La phraséologie contrastive comprend aussi la notion problématique de l'équivalence (Johansson 2007). L'équivalence se divise en équivalence formelle et en équivalence dynamique. Le premier veut dire que la structure et le sens du texte cible doivent respecter grammaticalement et stylistiquement du texte source. Le dernier veut dire que le sens du texte source est plus important dans le texte cible que la structure (Nida 1964). L'équivalence formelle est pourtant rare entre les équivalents parce que les langues fonctionnent linguistiquement et structurellement de la même manière (Nida 1964). Malgré cela, l'équivalence formelle est souvent le but dans la langue spécialisée (Nida 1964) ce qui signifie que l'équivalence formelle peut être possible avec les phrasèmes.

Le vocabulaire consiste en 39 tournures spécialisées en trois règlements publiés en 2024 en anglais, en français et en finnois. Les règlements sont (UE) 2024/1735, (UE) 2024/1991, et (UE) 2024/2594. Le sujet des règlements choisis n'est pas essentiel parce que les tournures spécialisées ne contiennent pas des références sur les sujets spécifiques. Toutes les tournures spécialisées sont collectées du préambule des règlements pour assurer qu'elles sont les plus

générales possibles. Les règlements contiennent beaucoup de langue spécialisée et des phrases complexes. Pour cette raison, j'ai utilisé la fonction *affichage multilingue* dans EUR-Lex. EUR-Lex est un site Internet où l'on trouve des informations sur la législation de l'Union européenne (EUR-Lex 2025). Cette fonction a été utile parce que les tournures spécialisées ne respectent pas la même forme dans toutes les langues choisies. En plus, la fonction *affichage multilingue* a donné la possibilité d'examiner toutes les versions en même temps. La langue source de celles tournures spécialisées est le finnois quoique la langue source puisse être n'importe quelle des langues choisies. Le vocabulaire est organisé par ordre alphabétique selon les tournures spécialisées en français. Les équivalents en anglais et en finnois ont des abréviations 'en' et 'su'. Des informations complémentaires concernant des tournures spécialisées ont été fournies en cas échéant. Il est aussi important de comprendre que les tournures spécialisées sont sorties de contexte donc leurs formes peuvent être différentes dans les autres textes législatifs.

L'analyse contrastive consiste en 8 tournures spécialisées. Parce que le temps a été limité, le but de cette analyse contrastive a été d'illustrer les difficultés de formation du vocabulaire multilingue. Autrement dit, les résultats ne sont pas exhaustifs ou détaillés. Il est aussi important de retenir que cette analyse comprend seulement une petite partie des tournures spécialisées dans le vocabulaire. Pour que l'analyse soit la plus simple, les tournures spécialisées sont traitées dans le même ordre que dans le vocabulaire. Toutes les tournures spécialisées choisies à l'analyse contrastive ont une explication concise qui décrit les différences, les similitudes et les ressemblances entre les langues, ainsi qu'une phrase d'exemple.

Les résultats de l'analyse contrastive ont montré que les tournures spécialisées en finnois sont souvent exprimées par une proposition relative tandis que la même idée est exprimée par une locution adverbiale ou un participe en français et en anglais. La moitié des tournures spécialisées respectent la même construction dans toutes les langues. Il y a deux exemples où les tournures en français et en anglais ont la même construction. En outre, il y a aussi un exemple où les tournures spécialisées en finnois et en anglais sont exprimées par la même construction ainsi qu'un exemple où les tournures en finnois et en français respectent la même construction. L'analyse a également révélé que les tournures spécialisées en finnois présentaient moins des traits agrammaticaux que prévue. De plus, il a été surprenant de constater que les règlements peuvent contenir certaines conventions propres à la législation nationale bien que l'on s'efforce de les éviter autant que possible. Parce que l'analyse contrastive ne porte que sur une fraction des tournures spécialisées, les résultats ne sont pas généralisables.

Le but de cette recherche a été de rédiger le vocabulaire trilingue qui consiste en tournures spécialisées dans trois règlements du Parlement européen et du Conseil, et d'illustrer les différences linguistiques entre les langues avec l'analyse contrastive. Le but principal du vocabulaire a été d'améliorer et faciliter la recherche d'information des tournures spécialisées. Parce qu'il n'existe pas de vocabulaire des tournures spécialisées, il a fallu appliquer la théorie générale de la terminologie à la phraséologie et à l'analyse contrastive. Cette combinaison s'est révélée pratique et réussie. Le vocabulaire consiste en 41 tournures spécialisées dont 8 ont fait l'objet de l'analyse contrastive. Cette analyse a montré que les tournures spécialisées en finnois présentaient moins des traits agrammaticaux que prévue. De plus, une tournure spécialisée a contenu les conventions des législations nationales que les textes législatifs de l'UE ont tendance à éviter.

Le processus derrière cette recherche a été dynamique et difficile parce que j'ai dû modifier aussi bien le vocabulaire que l'analyse contrastive plusieurs fois avant la version finale. Il y a beaucoup de possibilités pour examiner les tournures spécialisées à l'avenir parce qu'il n'y a pas assez de recherche similaire pour ce point de vue choisi. On peut par exemple réaliser un vocabulaire avec les différentes langues officielles de l'UE ou comparer les tournures spécialisées dans la législation nationale aux tournures spécialisées dans la législation de l'UE. Cela aurait également été intéressant d'essayer le vocabulaire dans la pratique.